

KAMU MALİYESİNDE GELİŞMELER**20 Ocak 2025**

- 1) Merkezi Yönetim Bütçesi 2.106 Milyar TL açık verdi.
- 2) Merkezi Yönetim Borcu 9.250 milyar TL olarak gerçekleşti.
- 3) Cari İşlemler Hesabı Ocak-Kasım 2024 Döneminde 5.6 milyar Dolar açık verdi.
- 4) Türkiye'nin Dış Borcu 3. Çeyrekte 525 milyar dolar olarak gerçekleşti.

20 Ocak 2025 tarihi itibarıyla Merkezi yönetim bütçe uygulama sonuçları, merkezi yönetim borç stoku verileri, cari işlemler hesabı ve Türkiye dış borcuna ilişkin son veriler aşağıdaki gibidir.

1) Merkezi Yönetim Bütçesi 2.106 Milyar TL açık verdi:**Bütçe Dengesi:**

Ocak-Aralık /2024 döneminde Bütçe Giderleri geçen yılın aynı dönemine göre %63 oranında artarak 10.777 milyar TL, Bütçe Gelirleri %66 oranında artarak 8.670 milyar TL olarak gerçekleşti.¹

Bu gerçekleştirmeler sonucundan geçen yılın aynı döneminde 1.380 milyar TL açık veren Merkezi Yönetim Bütçesi, bu dönemde 2.106 milyar TL açık verdi.

Merkezi Yönetim Bütçe Gerçekleşmeleri			Değişim %
(Milyon TL)	2023 Ocak- Aralık	2024 Ocak- Aralık	
BÜTÇE GİDERLERİ	6.588.016	10.777.009	63,6
Personel Giderleri	1.324.584	2.665.963	101,3
Sosyal Güv.Kur. Devlet Primi	185.783	332.157	78,8
Mal ve Hizmet Alımları	453.895	744.865	64,1
Cari Transferler	2.373.847	3.863.599	62,8
Sermaye Giderleri	544.011	943.100	73,4
Sermaye Transferleri	858.256	640.357	-25,4
Borç Verme	173.025	316.513	82,9
Faiz Giderleri	674.615	1.270.455	88,3
BÜTÇE GELİRLERİ	5.207.566	8.670.863	66,5
Vergi Gelirleri	4.501.109	7.304.863	62,3
Teşebbüs ve Mülkiyet Geliri	133.137	135.593	1,8
Özel Gelir. Al. Bağış ve Yard.	24.987	175.283	601,5
Faizler, Paylar ve Cezalar	413.162	787.914	90,7

¹ <https://hmb.gov.tr/bumko-aylik-butce-uygulama-sonuclari>

Sermaye Gelirleri	17.507	23.665	35,2
Alacaklardan Tahsilat	7.356	11.727	59,4
Özel Büt. İdarel. Öz Gelirleri	85.135	187.878	120,7
Düz. ve Denet. Kurum. Gelir.	25.174	43.941	74,6
BÜTÇE DENGESİ	-1.380.450	-2.106.145	-52,6

Gide

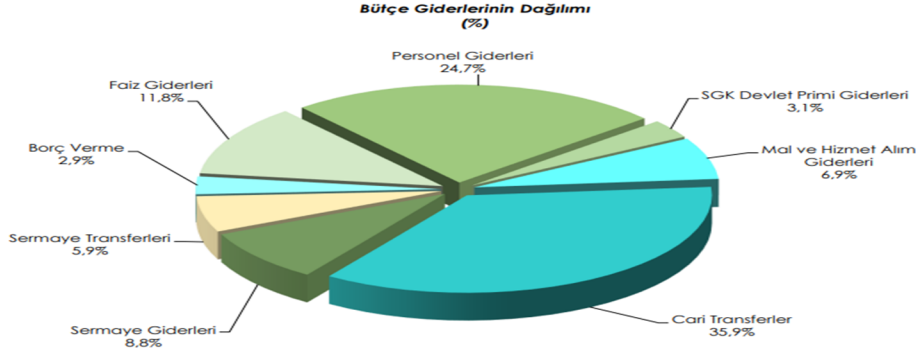
rler:

Bu dönemde Faiz Hariç Giderler %60 oranında artarken, faiz giderleri %88 oranında artarak 1.270 milyar TL olarak gerçekleşti.

Bütçe Giderleri içinde en yüksek artış **%313** oranı ile 4.Cari Transferler-a) Görevl. Giderleri-Ziraat Bankası-**Tarımsal Üreticilere Kredi Faiz Destekleri** alt kaleminde gerçekleşmiştir.

En Yüksek Artış Olan İlk 10 Alt Gider Kalemi				
Gider Türü (Milyon TL)		2023 Ocak- Aralık	2024 Ocak- Aralık	Artış %
1	4.Cari Transferler-a) Görevl. Giderleri-Ziraat Bankası- Tarımsal Üreticilere Kredi Faiz Dest.	21.192	87.623	313,5
2	4.Cari Transferler- b) Hazine Yardımları- SSK 5 Puan İndirimi	69.857	267.767	283,3
3	4.Cari Transferler- f) Hane Halkına Yap. Diğer Trans.- Sanayi ve Teknoloji B. Teşvik Ödemeleri	7.000	23.778	239,7
4	4.Cari Transferler-e) Tarımsal Destekleme Ödemeleri- Fark Ödemesi Destekleme Hizmetleri	8.042	26.704	232,0
5	4. Cari Trans.- a) Görevlendirme Gid.-Halk Bankası- Esnaf ve Sanatkârlara Kredi Faiz Dest.	15.944	37.659	136,2
6	4.Cari Trans.- b) Hazine Yardımları-Diğer Hazine Yar.- DFİF (İhracat Desteği)	11.678	24.830	112,6
7	4.Cari Trans - Sağlık, Emek. ve Sos. Yard. Gid. Devlet Sosyal Güvenlik Katkısı	307.261	636.731	107,2
8	5.Sermaye Giderleri- Gayrimenkul Alımları ve Kamulaştırması	24.421	48.221	97,5
9	7.Borç Verme-a) Yurtiçi Borç Verme KİT	121.636	238.623	96,2
10	4.Cari Transferler- f) Hane Halkına Yap. Diğer Trans.- Bireysel Emeklilik Devlet Katkısı	23.251	44.902	93,1

Bütçe Giderlerinin ana gider kalemleri itibariyle oransal dağılımı aşağıdaki gibidir:

Grafikten görüldüğü üzere bu dönemde bütçe giderleri içinde en yüksek paya sahip ana gider kalemi %35 oranı ile **Cari Transferler**, ikinci sırada % 24 oranı ile **Personel Giderleri**, üçüncü sırada %11 oranı ile **Faiz Giderleridir**.

Bütçe giderleri içinde en yüksek paya sahip cari transferler kalemi içinde başlıca; **Hazine Yardımları** (İşsizlik Sigorta Fonu, Sağlık, Emeklilik ve Sosyal Yardım Giderleri, DFİF, Diğer) 1.7 milyar TL, **Gelirden Ayrılan Paylar** (mahalli idareler, fonlar) 1,0 milyar TL ve **Görevlendirme Giderleri** (KİT, Halk Bankası Esnaf Kredi Faiz Desteği, Ziraat Bankası tarımsal kredi faiz desteği) 456 milyar TL yer almaktadır.

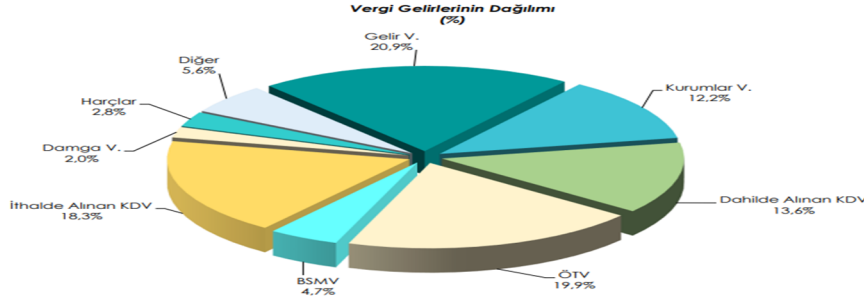
Gelirler:

Bu dönemde vergi gelirleri geçen yılın aynı dönemine göre %62 oranında artarken, vergi dışı gelirler %90 oranında artış göstermiştir.

Bu dönemde vergi türleri içinde en yüksek artış Banka ve Sigorta Muameleleri Vergisinde %158 oranında gerçekleşmiştir.

	2024	2024/2023
(Milyon TL)	Ocak-Aralık	Değişim (%)
Vergi Gelirleri	7.304.863	62,3
Gelir Vergisi	1.527.588	120,1
Kurumlar Vergisi	890.198	13,2
Dahilde Alınan Katma Değer Vergisi	992.638	96,4
Özel Tüketim Vergisi	1.451.259	56,4
Banka ve Sigorta Muameleleri Vergisi	343.539	158,8
İthalde Alınan Katma Değer Vergisi	1.333.934	40,5
Damga Vergisi	147.813	78,9
Harçlar	207.041	59,6
Diğer	410.854	40,5
Vergi Dışı Gelirler	1.134.182	90,3

Vergi gelirlerinin vergi türleri itibariyle oransal dağılımı aşağıdaki gibidir:

Grafikten görüldüğü üzere bu dönemde vergi gelirleri içinde en yüksek paya sahip vergi türü %20 oranı ile Gelir Vergisidir.

2) Merkezi Yönetim Borcu 9.250 milyar TL olarak gerçekleşti:

Aralık/2024 Ayı itibariyle Merkezi Yönetim Toplam Brüt Borç Stoku, önceki yıl sonuna göre 2.514 milyar TL artarak 9.250 milyar TL olarak gerçekleşmiştir.

Borç stokunun 4.959 milyar TL'si İç Borç Stoku, 4.290 milyar TL'si ise Dış Borç Stoku'dur.²

Merkezi Yönetim Toplam Brüt Borç Stoku								
(Milyon TL)	Hazine Bonusu (I)	Devlet Tahvili	Ulus. Tahvil	Toplam Tahvil (II)	Kredi (III)	İç Borç Stoku	Dış Borç Stoku	Toplam Stok (I+II+III)
2010	9.525	343.317	68.641	411.957	52.664	352.841	121.305	474.146
2011	0	368.778	88.308	457.087	61.983	368.778	150.291	519.070
2012	3.684	382.858	91.726	474.584	54.633	386.542	146.359	532.901
2013	0	403.007	119.007	522.014	64.179	403.007	183.186	586.193
2014	0	414.649	135.161	549.809	62.708	414.649	197.869	612.517
2015	0	440.124	167.345	607.469	70.777	440.124	238.122	678.246
2016	1.025	467.620	211.386	679.006	79.921	468.644	291.307	759.952
2017	974	534.473	252.318	786.791	88.729	535.448	341.047	876.494
2018	5.495	580.647	364.914	945.561	116.059	586.142	480.973	1.067.115
2019	15.483	739.569	451.224	1.190.794	122.559	755.052	573.784	1.328.836
2020	0	1.060.354	592.959	1.653.312	158.799	1.060.354	751.758	1.812.111
2021	9.920	1.311.270	1.087.334	2.398.604	339.305	1.321.189	1.426.639	2.747.828
2022	18.896	1.886.435	1.644.901	3.531.336	485.223	1.905.331	2.130.124	4.035.455
2023	1.251	3.208.001	2.717.554	5.925.555	809.826	3.209.252	3.527.380	6.736.632
2024/11	55.517	4.732.352	3.275.076	8.007.427	941.894	4.787.869	4.216.970	9.004.839
2024/12	66.320	4.893.590	3.332.329	8.225.919	958.561	4.959.910	4.290.890	9.250.800

3) Cari İşlemler Hesabı Ocak-Kasım 2024 Döneminde 5.6 milyar Dolar açık verdi:

TCMB Ödemeler Dengesi Kasım-2024 Ayı istatistiklerine göre ödemeler dengesi ana kalemlerinde ve bunların önemli alt kalemlerindeki gelişmeler aşağıdaki gibidir.³

² <https://hmb.gov.tr/kamu-finansmani-istatistikleri>

³ TCMB/İstatistikler/Ödemeler Dengesi

- **Cari işlemler hesabında Ocak-Kasım döneminde 5.6 milyar Dolar açık:**
  - ✓ Bu dönemde ihracat geçen yılın aynı dönemine göre %2 oranında artarak 234 milyar Dolar, ithalat %8 oranında azalarak 284 milyar Dolar, dış ticaret açığı %38 oranında azalarak 50 milyar Dolar olarak gerçekleşti.
  - ✓ Kasım-2024 ayında cari işlemler hesabı aylık bazda 2.8 milyar Dolar açık verdi. Geçen yılın aynı ayında 2.6 milyar Dolar açık vermişti.
  - ✓ TÜİK ve Ticaret Bakanlığı GTS verilerine göre;⁴ hracat ihracat 2024 yılı Ocak-Kasım döneminde bir önceki yılın aynı dönemine göre %2,5 artarak 238 milyar dolar, ithalat %6,3 azalarak 311 milyar dolar olarak gerçekleşti.
- **Doğrudan Yatırımlarda 3.8 milyar Dolar net giriş:**
  - ✓ Bu dönemde doğrudan yabancı yatırımı net 9.6 milyar Dolar (yabancıların gayrimenkul edinimi 2.5 milyar Dolar), yurt dışına sermaye yatırımı net 4.8 milyar Dolar (gayrimenkul edinimi 1.9 milyar Dolar) olarak gerçekleşti.
  - ✓ Kasım ayında doğrudan yatırımlarda aylık bazda net 582 milyon Dolar çıkış gerçekleşti.
- **Portföy Yatırımlarında 12.4 milyar Dolar net giriş:**
  - ✓ Bu dönemde yurt içi yerleşiklerce yurt dışında 23.4 milyar Dolar portföy alışı gerçekleştirildi.
  - ✓ Yurt dışı yerleşikler hisse senedi piyasasında 2.5 milyar Dolar satış gerçekleştirdi.
  - ✓ Yurtiçi yerleşiklerce yurtiçi ve uluslararası piyasalardaki tahvil ihraçları ile ilgili olarak 38 milyar Dolar net kullanım gerçekleştirildi.
  - ✓ Kasım ayında portföy yatırımlarında aylık bazda net 3.9 milyar Dolar giriş gerçekleşti. Yabancılar bu ayda hisse senedi piyasasında 39 milyon Dolar alışı gerçekleştirdi.
- **Diğer yatırımlarda 7.3 milyar Dolar net giriş:**
  - ✓ Bu dönemde yurt içi bankaların yurt dışı muhabirlerindeki efektif ve mevduat varlıkları 8.8 milyar Dolar arttı.
  - ✓ Yurtdışı yerleşiklerin MB ve bankalar nezdindeki mevduatları 1 milyar Dolar azaldı.
  - ✓ Yurt içi yerleşiklerin (MB, Bankalar, Genel Hükümet, Diğer sektörler) net kredi kullanımını 23.2 milyar Dolar olarak gerçekleştirdi.
  - ✓ Ticari kredilerde net (vadeli ithalat– vadeli ihracat) 6.1 milyar Dolar azalış gerçekleşti.
  - ✓ Kasım ayında diğer yatırımlarda aylık bazda net 3.9 milyar Dolar giriş gerçekleşti.
- **Net Hata ve Noksan kaleminde 15.7 milyar Dolar doları çıkış:**
  - ✓ Kasım 2024 Ayı içinde ise 1.5 milyar Dolar çıkış gerçekleşti.
- **Resmi rezervlerde 2 milyar dolar artışı:**

⁴ <https://data.tuik.gov.tr/Kategori/GetKategori?p=dis-ticaret-104&dil=1>

✓ Kasım 2024 Ayı içinde ise 1.3 milyar Dolar artış gerçekleşti.

Ödemeler Dengesi (Milyon ABD Doları)		2023 Ocak-Kasım	2024 Kasım	2024 Ocak-Kasım	
A-	CARİ İŞLEMLER HESABI	-38.673	-2.871	-5.606	↓ -85 %
1.	İhracat	228.388	21.923	234.203	↑ 2 %
2.	İthalat	310.128	27.158	284.237	↓ -8 %
	<i>Mal Dengesi</i>	-81.740	-5.235	-50.034	↓ -38 %
3.	Hizmet Gelirleri	97.872	8.084	105.539	↑ 7 %
4.	Hizmet Giderleri	44.033	4.359	47.501	
5.	Birincil Yat. Kaynaklı Gel.	9.935	1.139	12.184	
6.	Birincil Yat. Kaynaklı Gid.	21.115	2.581	26.210	
7.	İkincil Yat. Kaynaklı Gel.	408	81	416	
B.	SERMAYE HESABI	-196	1	-117	
C.	FINANS HESABI	-45.007	-5.724	-23.558	
8.	Doğrudan Yatırımlar: NVE	5.242	557	5.762	↑ 3.818
9.	Doğrudan Yatırımlar: NYO	9.906	1.139	9.600	
10.	Portföy Yatırımları: NVE	3.449	1.101	23.410	
11.	Portföy Yatırımları: NYO	9.304	2.330	35.822	↑ 12.412
11.1.	<i>Hisse Senetleri</i>	200	39	-2.584	
11.2.	<i>Borç Senetleri</i>	9.104	2.291	38.406	
12.	Diğer Yatırımlar: NVE	4.686	-1.380	17.755	↑ 7.308
13.	Diğer Yatırımlar: NYO	39.174	2.533	25.063	
	<i>Cari, Ser. ve Finans Hesapları</i>	6.138	2.854	17.835	
D.	NET HATA VE NOKSAN	-10.143	-1.527	-15.785	↓
	<i>GENEL DENGE</i>	4.005	-1.327	-2.050	
E.	REZERV VARLIKLAR	-4.005	1.327	2.050	↑
14.	<i>Resmi Rezervler</i>	-4.005	1.327	2.050	

4) Türkiye'nin Dış Borcu 525 Milyar Dolar Olarak Gerçekleşti:

Türkiye Brüt Dış Borç Stoku 2024 Yılı 3. Çeyrek itibariyle 525 milyar Dolar olarak gerçekleşti.⁵ Bir önceki çeyrekte 512 Milyar Dolar düzeyindeydi.

Özel sektörün borcu bir önceki çeyrekteki 251.8 Milyar Dolar düzeyinden 266.6 Milyar Dolarına çıkarken, Kamunun toplam dış borcu 201,7 Milyar Dolar düzeyinden 220.8 Milyar Dolarına çıktı.

Türkiye Brüt Dış Borç Stoku/ GSYH oranı bir önceki çeyrekteki %44.2 oranından %41.7 oranına geriledi.

Türkiye Net Dış Borç Stoku Stoku 2024 Yılı 3. Çeyrek itibariyle 265,4 milyar Dolar olarak gerçekleşti.⁶ Bir önceki çeyrekte 265 Milyar Dolar düzeyindeydi. Türkiye Net Dış Borç

⁵ <https://www.hmb.gov.tr/kamu-finansmani-istatistikleri>

⁶ <https://www.hmb.gov.tr/kamu-finansmani-istatistikleri>

Stoku/GSYH oranı bir önceki çeyrekteki %22.1 oranı ile aynı seviyede %22,1 olarak gerçekleşti.

TÜRKİYE BRÜT DIŞ BORÇ STOKU (Milyon ABD Doları) 31.12.2024											
	KAMU SEKTÖRÜ			TCMB			ÖZEL SEKTÖR			TÜRKİYE BDBS (I+II+III)	TÜRKİYE BDBS / GSYH (%)
	KISA VADE	UZUN VADE	TOPLAM (I)	KISA VADE	UZUN VADE	TOPLAM (II)	KISA VADE	UZUN VADE	TOPLAM (III)		
1990	0	33.268	33.268	855	7.487	8.342	8.645	2.125	10.770	52.381	26,1
2000	2.461	47.621	50.081	653	13.437	14.090	25.187	29.244	54.431	118.602	43,4
2002	915	63.618	64.533	1.655	20.348	22.003	16.109	29.179	45.288	131.824	55,4
2005	2.133	68.398	70.531	2.763	12.662	15.425	38.560	51.057	89.617	175.573	34,8
2015	16.997	99.741	116.738	176	1.143	1.319	87.423	197.380	284.803	402.860	46,5
2016	17.081	106.632	123.713	399	703	1.102	72.820	208.653	281.473	406.288	46,7
2017	19.426	117.836	137.262	1.753	0	1.753	88.454	223.681	312.135	451.149	52,5
2018	20.828	122.391	143.219	5.914	0	5.914	66.238	210.964	277.202	426.334	53,4
2019	23.444	137.444	160.888	8.452	0	8.452	63.975	181.033	245.008	414.348	54,5
2020	24.892	152.740	177.632	21.344	0	21.344	65.358	162.876	228.234	427.210	59,6
2021	22.219	156.418	178.637	26.052	0	26.052	70.080	159.123	229.203	433.892	53,7
2022	28.895	156.278	185.173	32.790	0	32.790	86.916	150.471	237.387	455.350	50,3
2023	34.473	167.237	201.710	46.360	0	46.360	95.281	155.657	250.938	499.008	44,2
2024/III	39.576	181.232	220.808	38.372	0	38.372	99.912	166.708	266.620	525.800	41,7

Türkiye'nin dış borç ödeme projeksiyonu aşağıdaki tabloda yer almaktadır. Buna göre 2024 yılı Kasım-Aralık döneminde ödenecek kamu sektörü ve özel sektör toplam dış borç tutarı 27 Milyar Dolardır.

Türkiye Dış Borç Ödeme Projeksiyonları 31.12.2024 (Milyon ABD Doları)							
	2024 (Mayıs- Aralık)	2025	2026	2027	2028	2029+	TOPLAM
Genel Toplam	27.792	93.662	52.033	41.097	42.320	183.261	440.164
Kamu Sektörü	9.241	46.657	27.952	23.342	20.801	103.576	231.568
Anapara	8.076	37.355	20.176	16.650	15.188	76.341	173.786
Faiz	1.165	9.302	7.776	6.692	5.613	27.234	57.782
Özel Sektör	18.551	47.005	24.081	17.755	21.519	79.686	208.596
Anapara	17.420	42.165	19.869	14.223	17.361	66.700	177.739
Faiz	1.131	4.840	4.211	3.532	4.158	12.986	30.857

Dr. Mustafa Bulut
Yeminli Mali Müşavir